

VANCOUVER'DAN DOĞU ANADOLU'YA

Kürtçe olunca pek lafları anlamasak da ritimlerin kulağımızın alışa gelmiş ritimleri olduğunu fark ediyoruz. İlk defa geldiğim Diyarbakır sokaklarında dolaşırken, doğduğum evi bulamamama rağmen, kendimi biraz olsun Diyarbakırlı hissettim.

İnternetli Yıldırımköyü köyü Kars, Çıldır (Fotoğraf . S.M.Çalışal)

Ertesi gün Hasankeyf'e gittik. Burası Dicle'nin üzerinde ve yeni bir baraj yapılırsa büyük bir kısmı su altında kalacak. Turistler için Dicle kenarında balık lokantaları var. Hasankeyf bir anlamda Bosna'daki Mostar'ın karşısı. Yani İran'la Osmanlı arasındaki sınır köprüsünün olduğu yer. Büyük bir köprü'nün ayaklarını ve kalıntılarını görmek mümkün. Son derece özenerek yapılmış camii ve minaresini, taş işçiliğini bugün bile hayranlıkla seyredebiliyorsunuz. Çok cana yakın sakinleri bize tarihi kalıntıları anlatmak için çok gayret gösterdiler.

Ertesi gün **Harran'a doğru yola** çıktık. Burası eskiden bir başşehirmiş ve ilk **"Üniversitenin"** kalıntılarını görmek mümkün. Rehberimiz bize bu **Üniversitenin** araştırmacılarının atomun parçalanabileceğini ve bundan çıkan enerjinin Bağdat'a yeteceğini bulduklarını ve yazdıklarının belirtti. Her ne kadar ellerinde fiziki delil yoksa da, ne kadar ileri bir düşünce temelinde oldukları belli eski Harranlıların. Harran'ın bence asıl enteresan tarafı **arı kovanı şeklindeki konik tepeli evleri**. Bu evler yazın serin. kışın da ılık tutuyormuş güneş etkisini kullanarak. Yazın serin olduğuna tanıklık edebilirim. İlginç bir diğer yanı yüksek karyolaları Harran'ın. Bu da yatanları yılandan akrepten korumak içinmiş.

Urfada Hz. İbrahim'in doğduğu yeri görüyoruz. Bu kısmı UNESCO yenilemiş hem bakımlı hem de çok cazip olmuş. Kutsal balıkları uzaktan görüp, özenerek döşenmiş gazinolarında çay içtikten sonra Urfa'nın çarşısına dalıyoruz. Biz biraz tavla oynayıp çarşı kahvesinde istirahat ederken, grup kış için kırmızı biber ve diğer bakır, kilim ihtiyaçları için çarşığı tarıyor. Urfa çok dengeli bir şehir.

Gaziantep'te gene eski çarşı, bakıra nakış işleyenler, et hali, otogarın güzelliği, gözümüze çarpıyor. Gaziantep Güney Doğu'nun ekonomik motoru gibi, yakın zamana kadar işsizliğin olmadığını duyuyoruz. Nefis baklavalardan ve Ali nazık, patlıcanlı şişlerinden tadıyoruz. Garsonumuz bize baklavanın el ile yenileceğini ve ısırmadan alt üst edilmesi gerektiğini yoksa damağımıza yapışacağını izah ediyor.

Gaziantep'te biz gruptan ayrıлып Erzurum'a otobüsle gidiyoruz. Sabah erkenden Erzurum'dayız, epey yorgun ve Erzurum'da sabah ayazı var, pantolonlarımızı yeleklerimiz giyiyoruz. Erzurum'da Cumhuriyet caddesi'nde turist olarak geliş güzel dolaşılıyor. Kıbrıs fatihi Mustafa Lala Paşa'nın 1562 de yaptırdığı camii ziyaret ediyoruz. Sırlı tuğlalarla yapılan minare hala çekiciliğini koruyor. Güzel Yurt Lokantası'nda gezinin en iyi yemeklerinden birini yiyoruz ve kendimize geliyoruz biraz. Öğleden sonra Ulu camii (1179 yapım tarihi) çifte minareli medreseyi, üç kümbetleri ziyaret ediyoruz. Çifte minareli medrese şimdi Erzurum'un çay zevkine çok uygun olarak da bir çayhane gibi de servis veriyor Erzurumlular'a. Erzurum Atatürk Kampusu çok cazip, çekici ve Erzurum'u tamamlayıcı şekilde gelişmiş. Ertesi gün Ankara'dan gelen gruba katılıyoruz, Erzurum'un şişle servis yapılan yatay dönerlerini görüyoruz ve Erzurum Kongresi'nin toplandığı salonu heyecanla ziyaret ediyoruz. Burası Türkiye'nin alın yazısının ve ana yasasının yazıldığı yer sanki. Atatürk'ün 10. yıl nutkunun aslını ve kendi eli ile yaptığı düzeltmeleri okuyoruz. Erzurum'da Oltu taşı kuyumculuğu hala var.

Ertesi gün Kars'a doğru yola çıkıyoruz. Yolda dört sene yaşadığımız Sarıkamış'ta annemin çalıştığı benim de

bir sene gittiğim Kazım Karabekir ilk okulunu görebiliyorum, yerli halkla konuşuyoruz. İşsizlikten dert yanıyorlar kapanmak üzere olan bir Sümerbank fabrikasından bahsediyorlar. Bu "küreselleşme" nin faturası böyle yerlere çıkacak anlaşılın. **Burda çayın fiyatı 50 Bin TL. ama siz turistlere 250 Bin TL diyorlar şakalaşıyoruz.** Yolda sulu tarımın buralara geldiğini

Çifte minareli medrese Erzurum (Fotoğraf . S. M.Çalışal)

görüp seviniyoruz. Az da olsa kalan Sarıkamış ormanlarını zevkle seyrederiz. Kars'ta öğle yemeyi ve bal, kaşar peyniri alışverişlerinden sonra Çıldır gölünü ve Gürcistan, Ermenistan ve Türkiye sınırlarının birleştiği Aksu gölünü ufka kadar uzanan sarı, mor yaylaları seyrederek şeytan kaleyi görmek için Yıldırım tepe köyüne geliyoruz. **Karasu çayının yanında yürürken genç köylüler bizleri hem köpeklerden koruyorlar hem de yağmur altında laflıyoruz.** Kendini Mehmet diye tanıtan ve askerliğini Ankara ve Kıbrıs'ta yaptığını anlatan bir genç artan pahallıktan şikayet ediyor. Gruptan siz burda ne satın alıyorsunuz her şeyiniz var sorusuna "Bize ev, yakacak (tezek) tabii bedava ama arabaya benzin, traktöre dizel almak lazım, abi sen ne diyorsun burada internet bile var" diye cevaplıyor. Bu cevap tabii bizim çok hoşumuza gitti gülüştük.

Kars'ta evlerin damları madeni ve şehir çok temiz görümlü caddeler geniş. Çok sayıda askeri üniteler göze batıyor. Kars'tan **Ani harabelerini görmeye gidiyoruz.** Bu ipek yolu üzerindeki eski şehir tam sınırın üzerinde. Karşısı Ermenistan. **Çok çarpıcı güzellikte renkli taşlarla yapılmış kiliseler, camiler, hamamlar görüyoruz.** Rehberimiz on senedir buraya gelemediklerini belirtiyor, bizim Erol'la ikinci gelişimiz bu. Güneşli bu